

Introduction to Linguistics - 1

Course Project

Part-1

Yashaswi Priya

2025114007

Language used (mother tongue): Maithili

Source used: <https://www.youtube.com/watch?v=roYjs3Wx1gk&list=PPSV>

This extract is from a Maithili Web Series called **Noon-Roti**. It depicts the conversation between a Man (M), his wife (W), their tour guide in Mithila (T); with characters like Ghosh Babu (G) and a delivery man (DM) appearing along the way.

(4:12)

T: अरे सर सर...ई दरभंगा छे सर। ऐता ठाम ठाम पर जाम रही छी। आहा दू डएग चलियो नही छे के आगे जाम भेट जएत। तह सर ओ सब पार करेत करेत हम्राह आधा पौन छटा लिए न जाएत। हान सर लेकिन अह...। हान सर लेकिन विस्वास रखू बुझलिए। हम आधा पौन छटा मे तुरन्त अवैछी।

Are sar sar...ii darbhanga chhe sar. Aetaah Thaam Thaam par jaam rahi chhee. Aahaan doo Daeg chaliyo nahi chhe ke aage jam bhet jayet. tah sar o sab paar karet karet hmraah aadhaa paun ghnTa lgiye na jaaet. Haan sar lekin ah.haan sar lekin viswaas rakhoo bujhali. Ham aadhaa paun ghnTa me turant awaichhi.

ere sər sər i dərbhñā tʃe: sər ait̪ä t̪äm t̪äm pər dʒäm rəfi: tʃi: äf̪ä d̪u qəg tʃəlijo: nəfi tʃe ke äge dʒäm b̪et̪ dʒet̪ t̪fi sər o səb pär kəret̪ kəret̪ həmräh äd̪ä päun g̪nʃä lgie nə dʒæt̪ fiä sər lekin äf... fiä sər lekin visväs rəkʰu budʒʰelie: fiem äd̪ä pɔn g̪nʃä m~ e tʃrənt̪ ävəitʃi

(5:50)

W: एक तह देर भौगैल तै पर से कहियो रहल छिय जे पर देर भौगैल। ऐमे सॉरी सेहो कही रहल छिय। फॉर्मेलिटी निभा रहल छिय की?.....

ek tah der bhaugail tai par se kahiyo rahal chhiye je par der bhaugail. Aime Sorry kahee rahal chhiya. FormaeliTi nibhaa rahal chhiya ki?.....

ek təfi dər bʰogel təi pər se kəfijo rəfəl tʃʰijə ðʒe pər dər bʰogel sime sɔ:ri sefio kəfi rəfəl tʃʰijə pʰɔ:rmælɪti nibʰä rəfəl tʃʰijə ki

(6:00)

M: इन्का टह ऐना रहितए छी सब चीज मे ई फसे-इए जाईछेत |

inkaa Tah aina rahitae chii sab cheej mein ii phaseieae jaaichhet

inkä təfi eīnā rəfītē tʃʰəjī səb tʃidʒ me i pʰesie ðʒäi tʃʰet

W: हेइ फिर देख लियऊ बेसी नै बाजू । दुबै ल जाए क नाम पर दरभंगा अए लु, किजे मिथिला दर्सन करएएबा|

Hei phir dekh liyao besi nai baajoo. dubai la jaye k naam par darbhanga la ae lu, kije Mithila darsan kraeb

he: pʰir dəkʰ lijəu besi nəi bädʒu qubəi le ðʒäe kə näm pər dərbʰηjā lə əe lu, kidʒe miṭilä dərsən kəre:b

W: खूब बुझौची हमार के ई झूठ फूस बोलेहे मिथिला मैथिली । इतै दिन स कहे रहिल्छी दुबै लह चलु, दुबै लह चलु, तह से नही । सप्ता प्लान प्रोग्राम बना कर दरभंगा अयैलु । योही की राखेल्छी दरभंगा? ईन्द्रलोक हैइ की?

Khoob bujhaichi hamaar ke ii jhooTh phoos bolehe Mithila Maithili. Itai din sa kahe rahilchhii idubai lah chalu, dubai lah chalu, tah se nahi. Saptta plaan program bana kar darbhanga lay ayailu. Yohi Kee rakhaelchii darbhanga me? Indralok chhaii kee?

kʰub budʒʰəitʃi həmär ke i ðʒʰutʰ pʰus bole he: miṭilä me:ṭilä tʃai qubəi sə kəfie rəfīltʃi qubəi ləfi tʃəlu, qubəi ləfi tʃəlu, təfi se nəfi səpttä plan progläm bənlä kər dərbʰηjā le əelu joħi ki räkʰəltʃe:i dərbʰηjā me indrellok tʃʰəi ki

M: हाँ अऊ हय ईन्द्रभवन । देखियो दरभंगा मे ईन्द्रभवन । चलू तह सोहन ईन्द्रभवन चलू तह ।

haan Aoo hay indrabhavan. dekhiyo, darbhanga mein Indrabhavan. Chaloo tah Sohan
Indrabhavan chaloo tah.

ਹੇ ਤੁ ਹੋ ਮਨੁਬੰਹਵਾਨ ਦੇਕਿਆ ਧਰਿਆ ਮੈ ਮਨੁਬੰਹਵਾਨ ਤੇਲੁ ਪੜੀ ਸੋਹਾਨ ਮਨੁਬੰਹਵਾਨ ਤੇਲੁ ਪੜੀ

T: हम...चलेयिछी सर!

Hmm... Chaleyichi Sir!

हम तेलेजिट्टी सर

T: देखियओ, य हए छी ईन्द्रभवन । दरभंगा के एक तह नीक हेरितएज प्लएस ।

dekiyao, ya hae chhii indrabhavan. darbhanga ke ek tah neek heritaej plaes.

देकियो जे है: तटी मनुबंहवान धरियां के एक तह नीक हेरितेज़ प्लेस

M: सोहन, अहान के ईन्द्रभवन के बारे मे और किछ बुझलईछ की?

Sohan. ahaan ke indrabhavan ke baare me aur kichh boojhalichh kee?

ਸੋਹਾਨ ਆਹਾਨ ਕੇ ਮਨੁਬੰਹਵਾਨ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੈ ਅਤੇ ਕਿਛੁ ਬੁਝਲਾਈ ਕੀ?

T: नहीं सर हम्राअ तह बस याह बुझलईछ ई ईन्द्रभवन छै ।

nahi sar hamraa tah bas yaah bujhalaichh ii indrabhavan chhai

ਨਹੀਂ ਸਰ ਹਮਰਾ ਪੜੀ ਬੇਜਾਹੀ ਬੁਦੜਹਾਇਟੀ ਹੈ: ਮਨੁਬੰਹਵਾਨ ਤ੍ਰੀ

W: बूझालीयै तह ई ईन्द्रभवन छ । अब चलू न ऐत्त स ।

boojhaleeyai tah ii indrabhavan chhaii. Ab chaloo na aitta sa.

बुद्धिलिये पੜੀ है: मनुबंहवान त्री अब तेलु ना ऐत्त से

M: ऐत्त स चलू केना? ह ईया सब देखे लेन आईलय | ठाम ।

Aitta sa chaloo kena? Ha iyyaa sab dekhe len ailiye. Thaam.

ε:iŋt̪ə sə tʃ̪elu kənä hə ijä səb d̪ekʰe lənə äiljə tʰä:m

W: हम किए देख लेबयी ओ तह हमर कपार जलल रही जय आहान स्नग हमू बौआ रहल चिइ ईन्द्रलोक मे ham kiye dekh lebayi o tah hamar kapaar jalal rahee jay aahaan snge humoon bauaa rahal chii Indralok me.

hə:m kije d̪ekʰə lebəjī o tʃ̪hī həmär kəpär d̪zələl rəhī: d̪zē ähā s~ əŋ həmū bəuä rəhīl tʃ̪i: m̪d̪rəlok me

M: सोहन! आहान के ईन्द्रभवन के बारे मे कीय न बूझालेच्य नीक से डीटैल्स?

टूरिस्म पएएकएज पर आहान के ट्रैवल गाइद के रोल से होइच्य?

Sohan! Aahaan ke indrabhavan ke baare me keeya na boojhalechch neek se DeeTails?

Toorism paeekaej par aahaan kay Travvel gaaid ke rol se hoichch?

sohən ähā ke m̪d̪rəb̪əvən ke bäre me kije nə buðz̪əiletʃ̪i ni:k sə q̪ite:ls
turisəm pæ:kedʒ pər ähā ke træ:vəl gaid ke rol se hoitʃ?

T: सर! से बात तह ठीक छए मुदा हम तह बस ऐते जानै छिइ जे ई नीक जगह छैयी लेकिन हाम्हाअ कियो अई जगह के बारे मेइन किछ बथऐइबे नयी करऊ तह हम आहान के काहान से बताऊ। हम तह बस या बूझैछियही कि जय ई ईन्द्रभवन छए, ई किला छए, ई राज्मैदान छए। ईराज्मैदान मे कहियो नएता सब अप्पन भाशन दैयी छए तह क्गालौ सर्कस लगयी छए। कहियो डिसेलन्द लगयी छयी बस.....

Sir! Se baat tah Theek chhae muda ham tah bas aite jaanai chhii ki ee neek jagah chhaiyi lekin hamraa kiyo aii jagah ke baare mein kichh bathaiibe nayi karao tah hum aahaan ke kaahaan se batau. Ham tah bas yaa boojhaichhiyahi ki jay ii Indrabhavan chhae, ii kila chhae, ii raajmaidaan chhae. Ee Raajmaidaan me kahiyo naitaa sab appan bhaashan daiyee chhaye tah kgalau sarkas lagayee chhaye. Kahiyo Disneyland lagayi chhayi bas.....

sər se bät̪ tʃ̪ i:k tʃ̪e muðə həm tʃ̪hī bəs ε:iṭə d̪zänəi tʃ̪e je i: nik d̪zəgəhī tʃ̪əi lekim həmrä kijo əi:
d̪zəgəhī ke bäre me kitʃ̪ bət̪pībe nəi kərə:u tʃ̪hī həm ähā ke kāhā se bət̪pū həm tʃ̪hī bəs jähī
buðz̪əitʃ̪i: d̪zə i: m̪d̪rəb̪əvən tʃ̪e, i: kilä tʃ̪e: i: räd̪z̪me:d̪än tʃ̪e ε: räd̪z̪me:d̪än me kəijo netä
səb əpən bʰäfən dei: tʃ̪e: tʃ̪hī kəglo sərkəs lägəi: tʃ̪e kəijo disni:lænd lägəi: tʃ̪e bəs

(8:15)

T: अरे घोश बाबू आहान्! ई घोश बाबू छएत । संगीताकईए छएत ।

Are Ghosh Baaboo aahaan! Ee ghosh baaboo chhaet. Sangeetak ee chhaet.

əre g^ho:f bābu: ähā i: g^ho:f bābu: tʃɛ:tʂŋ̩i:täke tʃɛ:t

G: प्रणाम प्रणाम

praNaam praNaam

prənā:m prənā:m

M: अरे वाह! संगीताक । ऊ ई तह बहत नएक बात । ...

Are waah! Sangeetak. Oo ee tah bahat naek baat....

əre vā:h sŋ̩i:täke o i: təh bəhət nek bät

(9:20)

G: आइ प्रातह काल मे एकटह राग लिखली । अ की कहिछी हम मलब उन्धीयू मे रहलून ने तह संगीतए रहल दीमाग मे...

Aai praatah kaal me ekTah raag likhaleei. A kee kahichhee ham matlab undhiyo me rahaloон ne tah sangeete rahal deemaag me...

äi prä:təh käl me ektə räg lik^heli: ə ki kəhitʃi həm məd̩əb ʊnd̩iyo me rəflu: næ təh sŋ̩i:tə rəfəl d̩imäg me

(9:56)

T: घोश बाबू आहा सुनू हम एकटह काज कदर्याच्छी । ह्या आहा के फकेबूक पर लाइव क दर्याच्छी । बहुते गोटा दाखत ।

Ghosh baaboo aahaa Sunoo, ham ekTah kaaj kaudaicchii . Hm aahaa ke facebook par live ka daayichhee. Bahute goTaa daekhat.

g^ho:f bābu: ähā sunu həm ektəh kädʒ kədəitʃi: həm ähā ke fesbok pə läi:v kə dəitʃi: bəhūtə gotä d̩ek^hət

G: ...चूरा लेतू फाल्तू मे हम्रेह गीत |भो रहे रच्चा कएलू है|....सब के सब एकदम आवारा | एक्तह हमहिझ
बाबा पर्बाबा कि नाक रखलयी छी | संगीत कए सेवा मे लागयी छी... |

...ChooRaa leytoo phaaltoo me hamreh geet.Bhorahe rachnaA kaeloo hain. Sab ke sab ekdam
aawaaraa. Ektah ham hii baabaa parbaabaa key naak rakhalayi chhee. sangeet kae sewa me laagayii
chhii....

tʃʊrə letu pʰältu me həmre gi:t bʰorefhe rətʃnä kelu: h~æ sə:b ke sə:b ekdəm ävärä: ektəh həməi
b bäßä pərbäßä ke nä:k rəkʰləi tʃʰi sŋi:tʃ ke sevä me lägəi tʃʰi

M: अह आठ भाई छिहे?

Aha aath bhai chhihe?

əh̥ ətʰ bʰäi tʃʰije

G: हून.. हून..

Hoon...Hoon...

hū: hū:

M: वाह |ईतह बहुत अद्भुत बात भएल |

waah. EE tah bahut adbhet baat bhael.

väh̥ e: tʃʰi bəhūt ədþʰut bät̥ bʰel

G: हम्... |सब आवारा|

Hmm...Sab aawaaraa.

hm sə:b ävärä:

T: अरे सुनू घोश बाबु | अरे आहान के गीत के कीयो ना चुरायब | आहान के हम लाईभ कय दायिछिझ
लाखो लोग देखत बुझलीयए |

Arey Sunoo ghosh babu. Arey aahaan ke geet ke keeyo naa churaayab. Aahaan ke ham live kay daayichhii Laakho log dekhat bujhaleeyae.

ore sunu: g^ho:ʃ bābu: ore ähā ke gi:t^h ke kijo nə tʃurε:b ähā ke həm läiv kə dəitʃi: læk^ho log dək^hət^h budʒ^həlie:

G: हम्...

Hmm...

hm

G: हम्...

Hmm...

hm

(11:52)

W: बाप रे! जान चुद्दली घोश्ट बाबू स | कहाँन आखान हम दुबै के बूर्ज खालीफा दएखेत रहीतह | अ कहाँन हुम्रा ई दरभंगा टावर दिखा रहल चयी |हुह्! हाए रे हमर किस्मत |

Baap re! Jaan chuTTali ghoshT baaboo sa. Kahaan aakhan ham dubai ke boorj khalifaa daekhet raheetah. A kahaan humraa ii darbhanga Taawar dikhaa rahal chayi.huh! Haae re hamar kissmat.

bä:p re dʒä:n tʃutəli g^ho:ʃt bābu: se kähā äk^hən həm dhubəi ke bordʒ k^həli:p^hä dək^het rəhitə ə kähā həmrä i d dərb^həjä tā:vər dlik^hä rəhil tʃ^hi: hūhī hää re həmər kī:smət

M: अरे आहान के अप्पन मातृभूमी कए दर्शणीय स्थल सब से प्रेमे नहीं छी | अहीं दु-ओरे तहहान से बुर्ज खलीफा के नाम जप्ले जा रहील छी |

Are aahaan kae appan maatribhoomi kae darshaNeeya sthal sab se premay nahi chhee. Ahee du-orey tahahaan se burj khaleefaa ke naam joplay jaa raheel chhii.

ore ähā ke əppən mäṭr.i:b^humi: ke dərʃəni:jə sṭəl səb se preme: nəhi: tʃi: əhi: dhu ore: tʃəhā: se bordʒ k^həli:p^hä ke nām dʒəple dʒä rəhil tʃi:

W: जी एकदम नहिहिछ प्रेम | ई कऊन दर्शनईय स्थल छे से, कनी कहून तह हमरा |

Jee ekdam nahi hichch prem. ee kaoon darshaniya sthal chhe se, kani kahoon tah humara.

đži: ekđem nəħiħiħit⁹ prem i: kəun dərjəni;jə sħəl tħe se kəni: kəħiū tħi ħəmərā

T: अरेरी मएएडम! अहान एतए खिसिआयलकिइया छी।

Arey maeeDam! Ahaan etae khisiaayal kiya chhee.

əre mædəm äħā ete kħisiäel kijä: tħi:

M: छोदू हटाऊ | चलू कोनो होटल मे खाना खायीए चलएछ |

ChhoDhoo haTaaoo. chaloon kono hoTal me khaanaa khaiye chalaechhee.

tħoqħu: hətäu: tħelu: kono hotəl me kħānä kħäije tħeləit⁹

T: हाँ, हाँ अरे सर। किय कतौ होटल मे खएएब। पह्ले चलू कतऊ ठन्दा मे बैठछी आ तयिक बाद कोनो लन्च के प्रोग्राम बनबयी छी।

Haan, haan are sar. Kiya katau hoTal me khaaeb. Pahle chaloon katau Thandaa me baiThayi chhi aa tayik baad kono lunch ke program banbayi chhi.

ħā ħā ər: sər kijä kəħpu hotəl me kħæ:b pəħi:le tħelu kəħpu tħəndä me bəi:tħet⁹i: ə tħejk bā:d kono lənt⁹ ke progräm bənbəji: tħi:

M: कहू तह केहेन भगलयी एइ मन्दिर। कहियू बहुत सून्दर रहेल।

Kahoo tah kayhayn bhagalayi ei mandir. Kahiyo bahoot soondar rahii.

kəħiū: tħi kefien bħegħej i: məndħır kəħiżjo bəħiżżeq sūndər rəħie:l

W: कहियो हमहून बड. सुन्दर रही, केहेन भगलयी अब। लेकिन आहान कय कौन मल्लब? आहान के तह हाम्राअ सबैसे ई मन्दिर से प्रेम आइछी।

Kahiyo hamahoon baDr sundar rahee, Kehen bhagaliyi ab. Lekin aahaan kay kaun matlab? Aahaan ke tah hamraa sabaise ii mandir se prem aaichhee.

kəħiżjo ħəmħiū bəl' sunđər rəħi: kefien bħegħeli: əb le:kino ā ħä ke ko:n məħħeb äħā ke tħi ħəmrä səbəi: se i: məndħır se prem äit⁹i

M: अरे! हुम्हा अहून सो ऊतबे प्रेम आइछी ।

Are! Humraa ahoon so ootabe prem aaichhee.

əre həmrä āhū so u:təbe prem äitʃi:

W: हूह! औतबे प्रेम अयिछी, मने आहान ला हम अ ई मन्दिर एक समान छी नयी? अब तह हुम्हा सही मे होइए ज हम यह पोखिर मे कूईद कय जान द दी ।

Hooh! Autabe prem ayichhee, mane aahaan laa ham ee ii mandir ek samaan chhee nayi? Ab tah humraa sahee me hoiye ja ham yah pokhir me kooiid kay jaan da dee.

hūh ətəbe prem äitʃi: məne āhā lä həm ə i: məndɪr ek səmä:n tʃi nəjī: ä:b təh həmrä səhi: me hoiye dʒə həm jəhə pokʰir me kuiq_ke dʒän də dī:

M: सेहो ट्र्य कै लिय थ।

Seho Try kai liiy tha.

seho træi kæe lijə təh

W: हम्!

Hmmh!

həmh

M: लेकिन आहान कय कई बूझालएछ ई पोखर मे कहियो स्विमिङ पूल सेहियो रहेत ।

Lekin aahaan kay kii boojhalaechhi ii pokhar me kahiyo swimming pool sehiyo rahet.

lekm ähā ke ki: bʊdʒələitʃi: pokʰər me kəhijō svimīŋ pu:l sehijo rəhət,

T: अरे माताराम! आहान कठी लय टेनशान लेयिछी । पह्ले आहान एइ गो फोर मिथिला कय टूर पएकएज से सप्टा मिथिला दर्शन क लिए । तथ्कए बाद की भयिएह ते गएलयिइ, आ दरभंगा भागअलयिइ आ सात टा प्लएस और| तयी के बाद आहान के हम दुबै टूर के पएकएज के व्यवस्था से हो कर्बा दएख्ल ।

Are maataaraam! Aahaan ka Thi lay Tenashan leyichhi. Pahle aahaan ei go for Mithila kay Toor paekaeja se sapTTa Mithila darshan ka liye. taykae baad kee bhayiyeh te gaelayii, aa darbhanga bhagalayii aa saathh Taa plaes aur. tayi ke baad aahaan ke ham dubai Toor ke paekaeja ke wyawasthaa se ho karbaa daeyl.

əre mätäräm ähā kəg̊hi lə tenʃən leitʃi: pəhəle ähā i go for miṭṭilä kə tur pækedʒ se səptʃä miṭṭilä dərʃən kə lijə ʈpike bäd̊ki: bʰəri:je ʈp geləi ä: dərbʰηjā bʰəgələi ä: sät̊tä ples ɔr ʈpi ke bäd̊ ähā ke fiom ɖubəi ʈur ke pækedʒ ke vjəvəst̊hā se ho kərbä ɖeil

M: भौआ । हिन्का किछ कम्मिट्मेन्ट करे से पह्ले नीक से सोइच वीचार लिय ।

Bhauaa. Hinkaa kichh cammiTment kare se pahle neek se soich weechaar liya.

bʰəuä: hinkä kitʃi kəmīt'mēnt kəre se pəhəle ni:k se soiʃvitʃär lijə

T: अरे सर जे सब हम देख लएबेडे...

Are sar je sab ham dekh laebenge...

əre sər dʒe səb fiom ɖekʰ lebeŋ~e

(17:34)

W: जा! ताहान अप्रए न कह्लए रहीय जे हम कनी पाईन पी कर रही जबयि, पी लिय कनी पाईन... ।

Jaa! taahaan apnae na kahlae raheeya je ham kanee paaiin pee kar rahi jabayi, pee liya kanee paaiin....

dʒä ʈähā əpne nə kəfile rəfi:jə dʒe fiom kəni pāin pi: kər rəfi: dʒəbəi pi lijə kəni pāin

DM: ओना खाना नीक लागेल नाह सब कए?

onaa khaanaa neek laagel naah sab kae?

onā kʰänä ni:k lägel nähi səb ke

M: अरे नही नही इत्ती कश्ट नही करून आहान सब । हम्मा सब के खाना बहुत नीक लागल । आहान कनी हम्मा डिइटएल मे ब्लाऊ जय अहान सब्केईनून रोटी के सर्विस कएन्ना श्टार्ट भैल । एएते सुन्दर फुड सर्विस कए उप्क्रम आखिर अहान सब श्टार्ट कैनह कएलिये ।

are nahi nahi itti kashT nahi karoon aahaan sab. Hmraa sab ke khaanaa bahoot neek laagal.Aahaan kanee hmraa DiiTael me btaaoo jay ahaan sabke ee noon roTi ke sarvis kaennaa shTaarT bhail. eette sundar food sarvis kae uppkrām aakhir ahaan sab shTarT kainah kaeliyain.

ere nəhi nəhi ət̪e kəʃt nəhi kərūn ähā səb fiəmrä səb ke kʰänä bəʃuʈni:k lägəl ähā kəni fiəmrä d̪itel me bət̪äū d̪ze ähā səbke i nūn roti ke sərvis kenä ʃt̪ä:t bʰel ət̪e səndər pʰud sərvis ke upəkrəm äkʰir ähā səb ʃt̪ä:t kenəhi keləi:

W: आहान भोजन के लएलून ना अब चलून आगून देख के लएल ज और किइ सब हयी ज-आहान के मिथिला मे ।

Aahaan bhojan ka laeloon naa ab chaloo na aagoon dekh ke laeyel ja aur kii sab hayee ja-aahaan ke Mithila me.

ähā bʰod̪zən kə lelu nə əb tʃəlu: nə ägħu d̪ekʰə ke lel d̪zə ɔr ki: səb fiə d̪zähā ke miṭ̪ilä me

M: भोजन तह आहान कएल है, हम तह- खाएर छोटू । हम्रा कनी अख्खान और जैन्बा कीय, डीटैल मे जे आखिर इन्कर संक्षेप नून-रोटी कए पीछे कुन आद्वी सब छएत्, कएन्ना ई-स्टार्ट भख्लयि, कएन्ना ई वर्क करयी छयिइ, किइ टीम छयिइ, सय हाम्राअ कनी जाने दीऔउ, अस्थिर रहून आहान ।

Bhojan tah aahaan kaela hai, ham tah- khaer chhoDhoo. Hmraa kanee akhkhan aur Jainbaa keeya, DeeTail me je aakhir inkar sabkae noon-roTi kae peechhae kaoon aadmi sab chhayet, kaennaa ii-start bhaylayi, kaennaa ii wark karayi chhayii, kii Teem chhayii, say hamraa kanee jaane deauuu, asthir rahoon aahaan.

bʰod̪zən t̪ə ähā kelu fiə fiəm t̪əħ- kʰε:r t̪əoqū fiəmrä kəni əkʰkʰən ɔr d̪zənbä kijə di:tel m: d̪ze äkʰir inkər səb ke nu:n roti: ke p:t̪e: kəun äd̪mi: səb t̪ε:ł kennä istärt bʰeli kennä i: vərk kəri t̪e ki t̪im t̪e se fiəmrä kəni: d̪zänə q̪iu əst̪ir rəħu ähā

W: हम्...

Hmm...

hm

T: बुझयो जाए सूरज कए पश्चिम से उगयल गएले, पाथर पर दूब गैल गएले एक्रा स्टार्ट करए मे । ऐत्तएक बात एक्खान की कहाँ, आगए चलू । आगए अएक्खन दरभंगा पूरा देख्बा छयी नएए ।

Bujhayo jae sooraj kae pashchim se ugayal gaelae, paathar par doob gail gaele ekraa start karae me. Aittaek baat ekkhan kee kahb, aagae chaloo. Aagae aekkhan darbhanga pooraa dekhbaa chhayi naee.

budʒhijo dʒe surədʒ ke pəʃtʃim se uge:l ge:le pāt̪hər pər ɖub ge:l ge:le: e:kra ʃtät kere me ʈṭek
bāt̪əkkhən ki kəfəb äge tʃəlu: äge: ekkhən ɖərbhṇā pu:rä dəkhbə tʃ̪e ne

DM: हाँ सर, अब हुम्हो लगायिए जे और औडर लए जएय परत्, तयी द्वारे अब हम निकला चएहब ।

Haan Sar, ab humro lagayie je aur aurDer lael jaeya parat, tayi dwaare ab ham nikala chaehab.

hā sər əb həmro ləgəjɪə dʒe ɔr ɔdər lei dʒäe pərət̪, ʈʂ̪iie ɖv̪äre əb həm nikələ tʃ̪æfəb

M: अरए नहीं नहीं कनी काल बैसू ना । अख्ले तुरन्त भोजन केलो हए अख्ले उठके विदा भोजऊ से कए । हम आहान सब से और गप कर चाहिछी कनी और बिसेस जान्कारी जाना चहिछ जे आखिर इत्ते सुन्दर स फूड सर्विस केना स्टार्ट भेले हाम्रा ब्लाऊ आहा सब ।

Arae nahi nahi kanee kaal baisoo naa. akhle turant bhojan kelo hae akhle uThke vidad bhojaoo se kae ham aahaan sab se aur gap kar chaahichhi kani aur bises jaankaari jaanaa chahichh je aakhir itte sunddar sa phooD sarvis kena start bhele hamrah btaaoo aahaa sab

əre nəfi nəfi kəni kälə bəisu: nä əkʰle tʃurən̄t̪ bʰodʒən kelo he əkʰle ʊtʰke vidi bʰodʒəu se: ke həm äfā səb se əur gəp kərə tʃ̪ähitʃ̪i: kəni: əur bises dʒänkäri dʒän tʃ̪ähitʃ̪ə dʒae äkʰir ʈʈe sūndər sə pʰuɖ sərvɪs kenä stärt bʰele həmrä bʈʂ̪u äfā səb

(19:15)

DM: लोग कहीछी न ज किछ प्राप्त क्रवा क्लेल किछ त्याग कर परिछे । ...ओ ई नून रोती प्राप्त कर काएल अपन सब किछ छोढ देल खिन । एते तक की....

Log kaheechhee na ja kichh praapt krwa klel kichh tyaag kar parichhe. ...o ii noon roti praapt kar kael apan sab kichh chhoDh del khin. ete tak kee

log kəhitʃ̪i nə dʒə kitʃ̪ präpt̪ kərvä kele kitʃ̪ tʃ̪äg kərə pəritʃ̪e o i: nūn roti: präpt̪ kərə kel əpən səb kitʃ̪ tʃ̪oɖ̪ dəl kʰin ete tʂ̪k ki

* * * * Timestamps for the video have been given in different parts of the text. Sections of the video have been chosen depending upon the clarity of audio.

Transliteration website: <https://www.hindietools.com/etools/roman-to-devanagari-english-hindi/>

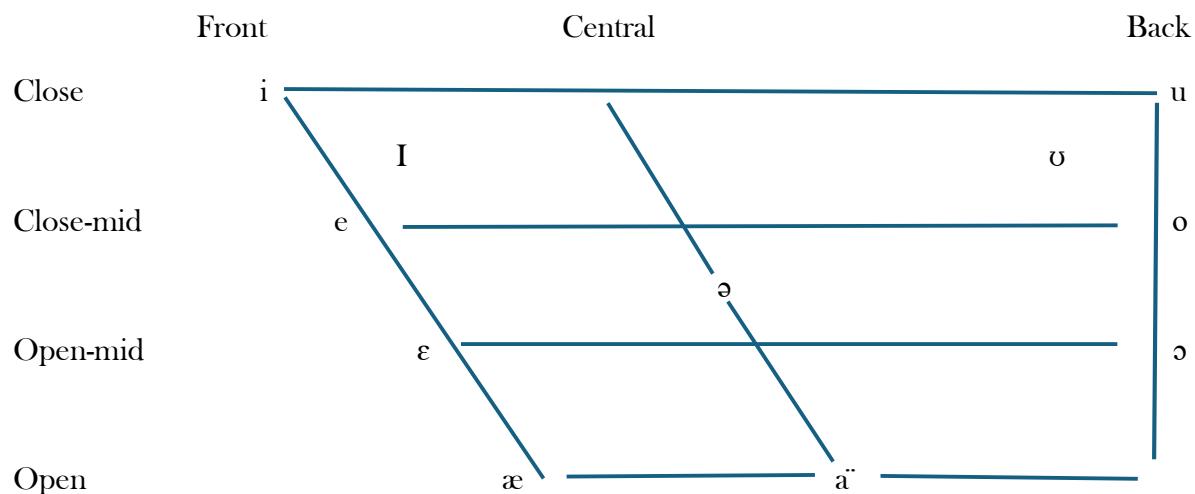
Changes have been made to the output texts of this website as it wasn't giving an accurate transliteration of a few words.

IPA CHART

Pulmonic Consonants

	Bi-labial	Labio-dental	Dental	Alveolar	Post alveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Glottal
Plosive	p b			t d		t̪ d̪		k g			
Nasal		m			n		ɳ		ɳ		
Trill				r							
Tap or Flap		v		f		t̪					
Fricative		f		s z	ʃ						h
Lateral Fricative											
Approximant							j				
Lateral Approximant				l							

Vowel Triangle

Suprasegmentals:

: Long

Eg.: /pʰɔ:rmaelɪti/, /kərɛ:b/, /tʰa:i:m/, /rəfiłu:/

~ Linking

Eg.: /pəritʃe/ /kitʃ/ /tʃoðh/ /dʒäնkäri/ /dʒän/ /dʒae/

Africates:

tʃ

Eg.: /pəritʃe/ /kitʃ/ /tʃoðh/

dʒ

Eg.: /dʒänkäri/ /dʒän/ /dʒae/

Diacritics:

^h Aspirated

Eg. /pəritʃ^he/ /kitʃ^h/ /tʃoð^h/ /k^hin/

— Dental

Eg.: /mi.ʈhi.la/, /ɛ.ʈte/, /bə.ʈuʈ/

~ Nasalized

Eg.: /ai̯hā/, /kāhā/, /kəhū/, /həm̩hū/

Syllabification

1. अरे नहीं नहीं इत्ती कश्ट नहीं करून आहान सब | हम्रा सब के खाना बहूत नीक लागल |

ə.re nə.hi nə.hi ε.॥t̪e kə.ʃt nə.hi kə.rūn a.ɦā səb həm.ra.ř səb ke kʰā.na.ř bə.hu.ř ni:k lā.gəl

2. आहान कनी हम्रा डिइटएल मे ब्ताऊ जय अहान सब्केर्ई नून रोटी के सर्विस कएन्ना श्टार्ट भैल |

a.ɦā kə.ni həm.ra.ř d̪i.tel me bə.t̪a.ř d̪e a.ɦā səb.ke i nūn ro.ti ke sər.viſ ke.na.ř ſtā:t bʰel

3. एएत्ते सुन्दर फुड सर्विस कए उप्क्रम आखिर अहान सब श्टार्ट कैनह कएलियैन |

ε.॥t̪e sun.đər pʰud sər.viſ ke upə.krəm a.kʰir a.ɦā səb ſtā:t ke.nəhi ke.ləi:

4. एक तह देर भौगैल तै पर से कहियो रहल छिय जे पर देर भौगैल |

ek t̪əhi đər bʰo.gel t̪əi pər se kə.hi.jo rə.hi.əl t̪i.jə d̪e pər đər bʰo.gel

5. दुबै ल जाए क नाम पर दरभंगा अए लु, किजे मिथिला दर्सन करएएब |

đu.bəi le d̪z̪ä.e kə nää.m pər đər.bʰŋä.łə əe lu, ki.d̪e mi.đhi.lä đər.sən kə.rə:b

6. खूब बुझैची हमार के ई झूठ फूस बोलेहे मिथिला मैथिली |

kʰub bu.d̪z̪ä.əi.đji hə.mär ke i d̪z̪utʰ pʰus bo.le.ħe: mi.đhi.lä mə:.đhi.li

7. इतै दिन स कहे रहिल्छी दुबै लह चलु, दुबै लह चलु, तह से नहीं |

iđai đu.n sə kə.ħe rə.ħi.łi.đji đu.bəi ləħi đħe.lu, đu.bəi ləħi đħe.lu, t̪əhi se nə.hi

8. आहान के ईन्द्रभवन के बारे मे कीय न बूझालेच्च नीक से डीटैल्स?

ä.hā ke m.d̄.b̄.vən ke bā.re me ki.jə nə bu.d̄.ə.i.let̄ ni:k sə d̄.te:ls

9. कहाँन आखान हम दुबै के बूर्ज खालीफा दएखेत रहीतह |

kā.hā ä:k̄.ən h̄em d̄.b̄.i ke b̄.ord̄ k̄.li:.p̄.a. d̄.e.k̄.et r̄.hi.t̄

10. ई कऊन दर्शनईय स्थल छे से, कनी कहून तह हमरा |

i: k̄.un d̄.r̄.j̄.ni:j̄ s̄.h̄.el t̄.e se k̄.ni: k̄.h̄.ū t̄.h̄. h̄.m̄.r̄

11. लेकिन आहान कय कई बूझालएछ ई पोखर मे कहियो स्विम्मिडः पूल सेहियो रहेत |

Le.kin ä.hā ke ki: bu.d̄.k̄.l̄.et̄ i: po.k̄.ər me k̄.hi.jo sv̄.mi.ŋ pu:l se.h̄.i.jo r̄.h̄.et̄

12. पह्ले आहान एइ गो फोर मिथिला कय टूर पएकएज से सप्टा मिथिला दर्शन क लिए |

p̄.h̄.le ä.hā i go for mi.t̄.l̄.lä k̄ tur pæ.ke.d̄.3 se s̄.əp.t̄.lä d̄.r̄.j̄.n k̄ li.j̄

13. हिन्का किछ कमिट्मेन्ट करे से पह्ले नीक से सोइच वीचार लिय |

h̄.in.kā.kit̄ k̄.mi.ʈ.m̄.ent k̄.re se p̄.h̄.le ni:k se so.it̄.vi.t̄.f̄.är li.j̄

14. बुद्धयो जए सूरज कए पश्चिम से उगयल गएले, पाथर पर दूब गैल गएले एक्रा स्टार्ट करए मे |

bu.d̄.hi.jo d̄.3e su.r̄.d̄.3 ke p̄.ʃ.ʃim se u.ge:l ge:.le p̄.t̄.ər p̄.ər d̄.ub ge:l ge:.le: e:.krä ſtät k̄.re me

15. हाँ सर, अब हुम्हो लगयिए जे और औडर लए जाएय परत, तयी द्वारे अब हम निकल चएहब |

hā sər əb h̄em.ro l̄.ḡ.j̄.ə d̄.3e ɔr ɔ.d̄.ər lei d̄.3.ə.e p̄.ə.r̄.t̄. t̄.j̄.e d̄.v̄.ə.re əb h̄em ni.k̄.l̄.ə t̄.ʃ̄.ə.h̄.b

16. अख्ले तुरन्त भोजन केलो हए अख्ले उठके विदा भोजऊ से कए |

ə.k̄.h̄.le d̄.u.r̄.ənt̄.b̄.o.d̄.3.ən ke.lo h̄e ə.k̄.h̄.le ut̄.ke vi.d̄.ə b̄.o.d̄.3.ə.u se: ke

17. लोग कहीछी न ज किछ प्राप्त क्रवा कलेल किछ त्याग कर परिछे ।

log kə.hi.tʃi nə dʒə kitʃ̩ prä.pt̩.kər.vä ke.le ki.tʃ̩ tʃäg kə.rə pə.r̩.tʃ̩.e

18. ओ ई नून रोती प्राप्त कर कएल अपन सब किछ छोढ देल खिन ।

o i: nūn ro.ti: prä.pt̩.kə.rə kel ə.pən səb kitʃ̩ tʃ̩.oq̩.d̩.el k̩.in

19. पहळे चलू कतऊ ठन्दा मे बैठछी आ तयिक बाद कोनो लन्च के प्रोग्राम बनबयी छी ।

pə.hi:.le tʃ̩.lu kə.tʃ̩.u t̩.ən.d̩.ä me bəi:.t̩.e.tʃ̩.i: ə t̩.jik bä:.d̩.ko.no ləntʃ̩ ke pro.gräm bən.bəj̩.i: tʃ̩.i:

20. कहू तह केहेन भगअलयी एइ मन्दिर । कहियू बहूत सून्दर रहेल ।

kə.hi: tʃ̩.ke.hien b̩.ə.gə.ləi i: mən.d̩.r kə.hi.jo bə.hi.tʃ̩ sūn.d̩.r rə.hi: l

21. आहान के तह हाम्राअ सबैसे ई मन्दिर से प्रेम आइछी ।

ä.hi: ke tʃ̩.hi həm.rä sə.bəi: se i: mən.d̩.r se prem äi.tʃ̩.i

22. औतबे प्रेम अयिछी, मने आहान ला हम अ ई मन्दिर एक समान छी नयी?

ə.t̩.be prem äi.tʃ̩.i: mə.ne ä.hi lä həm ə i: mən.d̩.r ek sə.mä:n tʃ̩.i nə.ji:

23. अब तह हुम्रा सही मे होइए ज हम यह पोखिर मे कूईद कय जान द दी ।

ä:b tʃ̩.hi həm.rä sə.hi: me hoi.je dʒə həm jə.hi po.k̩.ir me ku.id̩.ke dʒän d̩.d̩:

24. तयी के बाद आहान के हम दुबै टूर के पएकएज के व्यवस्था से हो कर्बा दण्खल ।

tʃ̩.i ke bäd.ä.hi ke həm d̩.u.bəi t̩.ur ke pæ.kedʒ ke vjə.vəs.t̩.ä se ho kər.bä d̩.il

25. तयकए बाद की भयिएह ते गएलयिइ, आ दरभंगा भागअलयिइ आ सात टा प्लएस और।

tʃ̩.i.ke bäd.ki: b̩.ə.i:je t̩.e ge.ləi ä: d̩.ər.b̩.ŋä b̩.ə.gə.ləi ä: sät.t̩.ä ples ɔr

26. ताहान अप्रेन कहाए रहीय जे हम कनी पाईन पी कर रही जबयि, पी लिय कनी पाईन्... ।

ṭ̥ā.hā əp.ne nə kəfi.le rə.hi.jə ð̥e həm kə.ni pā.in pi: kər rə.hi: ð̥ə.bəi pi li.jə kə.ni pā.in

Phonological Analysis:

1. What is permissible in the onset, rhyme, and coda?

Generally, syllables can be in the form of

i. CVC:

/sər.vɪs/, /d̥i.tel/, /rə.həl/, /səb/

ii. CV:

/nə.hi/, /kə.rūn/, /ä.hā/

iii. The vowels in the above cases may be replaced with diphthongs:

/bu.d̥ʒ̥əi.letʃ̥/, /lə.gə.jiə/

2. Rules of syllabification and syllable formation:

1. The nucleus of a syllable is always a vowel (nasalized or not) or a diphthong.
2. The Onset and Coda are usually Consonants
3. Onsets and Codas can both be dropped: eg. in /ä.hā/, both of the onset and the coda of the first syllable have been dropped.
4. Gemination of consonants is present in syllables: eg. /ə.kʰle/, /ʃtää:t/, /d̥ər.bʰŋä/

3. Which sounds occur in complementary distribution?

1. /n/ and /ŋ/:

ŋ: Occurs only before a velar plosive eg. [d̥ər.bʰŋä], [svi.miŋ] etc.

/n/ /ŋ/:
/n/

/n/: Can occur everywhere except before a velar plosive.

(Hence the /n/ sound changes depending upon the place of articulation of the succeeding phone. Hence, instead of [svi.ming], it morphs into [svi.mɪŋ])

* * In this data, we only have evidence of it occurring before a voiced velar plosive /g/. However, in words such as /əŋk/, it also occurs before a voiceless velar plosive /k/.

2. /ə/ /ȧ/ and so /e/ are sometimes used interchangeably:

/pə.fiə.le/ and /pe.fi.e.le/ have the same meaning (first)

However /səb/ (all) and /seb/ (apple) DO NOT have the same meaning.

/rə.hil.tʃi/ and /ra.hil.tʃi/ have the same meaning but /kal/ (time) and /kəl/ (tomorrow/yesterday/tap) DO NOT.

Hence, even though they form minimal pairs and are NOT morphemes, they can sometimes be used interchangeably.

3. /i/ and /ɪ/ are allophones:

/i/ : Cannot occur at the ending of a word.

/ɪ/: Can occur everywhere (no constraints)

4. Phonological Rules:

1. A vowel is nasalized if it occurs:

- i. Before or after a Nasal consonant (Possible not compulsory)

Eg.: /m̚ e/, /f̚əm̚ū/, /n̚ām/, /on̚ā/, /d̚ərb̚h̚jā/

- ii. Before or After a voiced glottal fricative /h/ (Possible not compulsory)

Eg. /a̚hā/, /kāhā/, /kəhū/, /f̚əm̚hū/

2. Schwa is usually dropped when it occurs at the end of a word, or in between two consonants.

Eg. /uge:l/ instead of /uge:lə/, /nām/ instead of /nāmə/, /ekkʰən/ instead of /ekəkʰən/

3. All vowels in the language can be lengthened.

Eg.: /pʰɔ:rmaelɪʃi/, /kərɛ:b/, /tʰä:im/, /rəfiłu:/

Morphemic Division

1. अरे नहीं नहीं इत्ती कश्ट नहीं करून आहान सब | हम्रा सब के खाना बहुत नीक लागल |

əre nəhi nəhi ət̪te kəst̪ nəhi kər ū aħā səb fiem rā səb ke kħäna ā bəfiut̪ ni:k ləg əl

VOC.EXCL NEG NEG this much trouble NEG do IMP 2.PL all 1.SG POSS all POSS food very good feel 3.PL.PST

Oh no,no.... Don't trouble yourself too much. We all liked the food a lot.

2. आहान कनी हम्रा डिइटएल मे ब्लाऊ जय अहान सब्केई नून रोटी के सर्विस कएन्ना श्टार्ट भैल |

a ē fiā kəni fiem rā q̪itel me bət̪a ū džē aħā səb ke i nūn roti ke sərvɪs kenəħi a ē st̪a:t̪ bħel

2.SG little 1.SG POSS detail LOC tell.2.PL.IMP that 2.SG all POSS this salt bread POSS service how PST start become.PST.

Could you please tell me about how your 'noon-roti' service started out.

3. एएत्ते सुन्दर फुड सर्विस कए उप्क्रम आखिर अहान सब श्टार्ट कैनह कएलियैन |

ət̪te sunđer pħud sərvɪs ke upə kərəm akħir aħā səb st̪a:t̪ kenəħi kel əi:

this much beautiful food service POSS good work after all 2.SG all start how do 2.SG.AUX.PST

After all, how did you accomplish the task of starting such a lovely food service.

4. एक तह देर भौगैल तै पर से कहियो रहल छिय जे पर देर भौगैल |

ek tħi d̪er bħo gel tħi upər se kəħi ijo rəħi əl tħażżej iż-żeq džē upər d̪er bħo gel

One then late become are.2.SG.PST then on from say 2.SG.PST.AUX be PST.PTCP AUX 2.SG.PRS.AUX COMP on late become are.2.SG.PST

First you were late, and to make it worse, you even admit that you were late.

5. दुबै ल जाए क नाम पर दरभंगा अए लु, किजे मिथिला दर्सन करएएब

dubəi le džäe kə näm upər dħarbħnejja lə əe lu, ki džē mitħilä ċḑersən kərə: b

Dubai take go INF POSS name on Darbhanga take bring 1.SG.PST AUX COMP Mithila tour do 1.SG.FUT

You said you'd take me to Dubai, but ended up bringing me to Mithila for a Mithila tour.

6. खूब बुझैची हमार के ई झूठ फूस बोलेहे मिथिला मैथिली ।

k^hub bʊdʒ^h æ ije tʃ^hə ijə həm ær ke i dʒ^hut^h p^hus bol e hə: miṭhilā mɛ:t^hili

Very understand PST.PTCP 1.SG.PRS.AUX AUX 1.SG.PRS.AUX 1.SG ACC DAT this lie EMPH talk PST.PTCP 3.SG.PRS.AUX Mithila Maithili

I know that you're trying to manipulate me by parroting the virtues of Mithila and the Maithili language.

7. इतै दिन स कहे रहिल्छी दुबै लह चलु, दुबै लह चलु, तह से नहीं ।

et̪te ai d̪in se kəhə rəh̪iə l tʃ^hə ijə d̪ubəi ləh̪ tʃ̪əl u, d̪ubəi ləh̪ tʃ̪əl u, t̪əh̪ se nəh̪i

this much days from talk.INF do PST.PTCP AUX 1.SG.PRS.AUX Dubai take walk IMP Dubai take walk IMP then from NEG

I've been telling you to take me to Dubai for so long, but no!

8. आहान के ईन्द्रभवन के बारे मे कीय न बूझालेच्च नीक से डीटैल्सः

aīhā ke inđra b^həvən ke bāre me ke ijə nə bʊdʒ^h əi letʃ^h ni:k se d̪ite:l s

2.SG DAT Indra house POSS about in what 2.SG.PRS.AUX NEG understand AUX.PST have good from detail PL

Don't you know any interesting details about the Indrabhavan?

9. कहाँन आखान हम दुबै के बूर्ज खालीफा दएखेत रहीतह

kāhā aīk^hən həm d̪ubəi ke bʊrdʒk^həlip^hä d̪ek^h t rəh̪ t

Where right now 1.SG Dubai POSS Burj Khalifa see PST.PTCP AUX PST.PTCP

I could have been looking at Dubai's Burj Khalifa right now.

10. ई कऊन दर्शनईय स्थल छे से, कनी कहून तह हमरा ।

i: kəun dərʃən i:jə s̪t̪əl tʃe se kəni: kəh ū t̪əh həm ər ə

this which sight PRS.AUX place AUX from little say IMP then 1.SG POSS INTJ

Tell me, how is this considered a tourist spot!

11. लेकिन आहान कय कई बूझालएछ ई पोखर मे कहियो स्विम्मिडः पूल सेहियो रहेत

Lekin ähā ke ki: bʊdʒə le tʃe i pokhər me kəh ijo svim in pu:l seh ijo rəhī et̪

But 2.SG DAT what understand take AUX this pond LOC say PST.AUX swim PROG pool from PST.AUX AUX PST.AUX

But do you realize that this pond was once a swimming pool!

12. पह्ले आहान एइ गो फोर मिथिला कय टूर पएकाएज से सप्टा मिथिला दर्शन क लिए ।

pəhīle ähā i go for miṭhīla:kə tur pækedʒ se səpt̪a miṭhīla:dərʃən kə li ijə

First 1.SG this go for Mithila POSS tour package from whole Mithila sight do do 2.PRS.AUX

First, tour the entirety of Mithila with this ‘Go for Mithila’ tour package.

13. हिन्का किछ कमिट्मेन्ट करे से पह्ले नीक से सोइच वीचार लिय ।

hīn kā:kitʃ kəmiṭ mənt kər e se pəhīle ni:k se soiʃ vītʃär li ijə

3.SG ACC something commit ment do INF from first good from think think do 2.SG.PRS.AUX

Always think about it well before making a commitment to her.

14. बुझयो जाए सूरज कए पश्चिम से उगयल गएले, पाथर पर दूब गैले एका स्टार्ट करए मे ।

budʒh ijo dʒe surədʒ ke pəʃtʃim se uge: l ge:l e paṭhər pər dhub ge:l e: e:k rāʃt̪at̪ kər e me

understand PRS.AUX COMP sun GEN West from rise PST.PTCP are are EMPH East LOC sink are are EMPH this POSS start do EMPH in

You cannot fathom how difficult it was to start this (The sun had to rise in the West and set in the East to start this)

15. हाँ सर, अब हुम्मो लगायिए जे और औडर लए जाएय परत्, तयी द्वारे अब हम निकल चएहब ।

hā sər əb həm ro ləgə ijə dʒe ər ədər lei dʒā'e pər ət, tə ije dʒā'r e əb həm nikələ tʃəh əb

Yes sir now 1.SG.POSS feel 1.SG.PRS.AUX COMP more order take go EMPH have PRS.PRF
you PRS.AUX door EMPH now 1.SG leave want now

Yes Sir, even I feel that I should leave to take more orders. I'll take your leave now.

16. अख्ले तुरन्त भोजन केलो हए अख्ले उठके विदा भोजऊ से कए

əkʰle tʃurənt bʰodzən ke lo he əkʰle utʰ ke vɪdā'bʰodzəu se: ke

Now immediately food do have AUX Now getup ACC leave have IMP from POSS

We've just had food and now you want to leave instantly!

17. लोग कहीछी न ज किछ प्राप्त कृवा क्लेल किछ त्याग कर परिछे ।

log kəhī i tʃʰi nə dʒə kitʃʰi präpt̩kər ə və'ke le kitʃʰi tʃäg kə rə pəri tʃʰe

people say PTCP 3.PL.AUX.PRS NEG COMP something achieve do EMPH do POSS for
something sacrifice do EMPH must AUX.PRS

People say that to achieve something, you need to sacrifice something in return.

18. ओ ई नून रोती प्राप्त कर काएल अपन सब किछ छोढ देल खिन

o i: nūn roti: präpt̩kərə kel əpən səb kitʃʰi tʃʰodʰ qəl kʰin

3.SG this salt bread acheive do do.EMPH 3.SG.POSS all something leave do PST.POL

To start this 'Noon-Roti', he had to sacrifice his everything.

19. पहळे चलू कतऊ ठन्दा मे बैठछी आ तयिक बाद कोनो लन्च के प्रोग्राम बनबयी छी ।

pəhi:le tʃʰel u kət̩pu tʰənd̩.ä me bəi:tʰe tʃʰi: ə tʃi:k bä:d̩ kono ləntʃ ke program bən bəji: tʃʰi:

First walk IMP somewhere cold POSS in sit 2.SG.AUX.PRS and COMP after some lunch POSS
program make become AUX.PRS

First, let's go and sit in the shade; then we'll decide what to do for lunch.

20. कहू तह केहेन भगअलयी एइ मन्दिर । कहियू बहूत सून्दर रहेल

kəhi: təfi kefien bʰə gə ləi i: mənd̥ir kəhi jo bəhiuk̥ə sūnd̥er rəhi ε:l

Say then where become are take.PST.PTCP this temple say AUX.PRS very EMPH beautiful be PST.PTCP

What happened to this temple. It used to be so beautiful.

21. आहान के तह हाम्राअ सबैसे ई मन्दिर से प्रेम आइछी ।

ähā ke təfi həm rā səb ai: se i: mənd̥ir se prem äi tʃi

2.SG ACC then 1.SG POSS all to from this temple from love come AUX.PRS

You love this temple more than me, don't you?

22. औतबे प्रेम अयिछी, मने आहान ला हम अ ई मन्दिर एक समान छी नयीः

ət̥əbe prem äi tʃi: məne ähā lā həm ə i: mənd̥ir ek səmā:n tʃi nəjī:

That much love come AUX.PRS mean 2.SG DAT 1.SG and this temple one equal AUX.PRS NEG

So you feel the same way about me, and a temple?

23. अब तह हुम्रा सही मे होइए ज हम यह पोखिर मे कूईद कय जान द दी ।

äib təfi həm rā səhi: me hoi je dʒə həm jəhi pokʰir me kuid ke dʒān də di:

Now then 1.SG POSS LOC be COMP COMP 1.SG here pond LOC jump ACC life give AUX

Now I really feel like jumping in this pond and killing myself.

24. तयी के बाद आहान के हम दुबै टूर के पएकएज के व्यवस्था से हो कर्बा दण्ख्ल ।

tʃi ke baid̥ ähā ke həm dhubəi tur ke pækedʒ ke ujəvəsphā se ho kar bā de il

PST DAT after 2.SG DAT 1.SG Dubai tour POSS package ACC arrangement from de do PST give AUX

After that I'll also arrange a Dubai tour package for you

25. तयकए बाद की, भयिएह ते गएलयिइ, आ दरभंगा भागअलयिइ आ सात टा प्लएस और

tpi ke bađ̥ ki: bʱə i;je ū gel ei a: dərbʱŋjā bʱə gəl ei a: sāt̥ tʃə ples ɔr

PST DAT after what become PRS.AUX AUX are to PST Darbhanga become are to PST seven of place more

You are almost done with Darbhanga after that, just seven more places to go to.

26. ताहान अप्नए न कह्णए रहीय जे हम कनी पाईन पी कर रही जबयि, पी लिय कनी पाईन्... ।

t̥ aňhā əpne nə kəfi le rəfi ijə dʒe ūm kəni pāin pi: kər rəhi: dʒə bəi pi li jə kəni pāin

COMP 2.SG self NEG say AUX A PRS.AUX COMP 1.SG little water drink do stay COMP AUX Drink AUX PRS.AUX little water

You had said it yourself; you'll be fine with a bit of water. Well, drink it.

Format followed above:

Devanagari script

IPA (Independent Morphemes)

Morphemic Gloss

Translation

Morphological Analysis of Maithili

Maithili has an SOV structure, i.e, sentences are of the form of Subject- Object- Verb.

The morphemes that makeup said sentences follow the given rules:

Roots

The meaning of the word is imparted by the root words. Affixes simple modify the tense, gender, politeness level or aspect of a sentence.

Eg.

ROOT	AFFIX	MEANING	Example
aī - come	t̪i - PRS.AUX	To have/To come	prem aī t̪i- To feel love
kəfi-say	ijo-PST.AUX	had said	upər se kəfi ijo rəfiəl t̪əjə- On top of that he said

Affixes:

Prefixes:

Prefixes in Maithili are rare. They are attached before the root to bring about a change in politeness level, tense, gender etc.

Eg.

PREFIX	MEANING	Example
b̪ə (	become	ek t̪əfi dər b̪əgel-First of all, you were late. b̪ə gel= become+are
t̪	COMP	t̪āhā əpne nə kəfle rəfiyət̪ - Didn't you say it yourself āhā=that+you

Suffixes:

Suffixes are extremely common in Maithili and are used to bring about changes in tense, aspect, politeness level and gender of the root.

Eg.

SUFFIX	MEANING	Example
är	POSS	həm+är=1.SG+POSS=to me kub bʊdʒəeije tʃəijə həmär I understand everything
ū	IMP	kər+ū=do+IMP ɛt̪e kəst̪ nəfi kər ū Do not trouble yourself so much

Inflectional Morphology:

This is when the morphological changes made to a root morpheme do not impact the state of the word, i.e, the new morpheme can adapt to the grammatical context of the old one.

Eg.

Verb->Verb

Adjective->Adjective

Noun->Noun etc.

Hence the type of the morpheme remains unchanged.

This is pretty common in Maithili.

Eg.

ROOT	STATE	MORPHEME	STATE
äi - come	Verb	äi+tʃi=come +PRS.AUX=to have/to come	Verb
həm - 1.SG	Pronoun	həm+är=1.SG+POSS=to me/mine	Possessive pronoun

Derivational Morphology:

Derivational Morphology is seen at a very low extent in Maithili. Nonetheless, it is present.

Eg.

ROOT	STATE	MORPHEME	STATE
likh - write	Verb	likh+əi= writing(noun)	Noun
sundər-beautiful	Adjective	sundər+tä=beauty	Noun

Compounding:

When two or more ‘roots’ (free morphemes) come together to form new morphemes, it’s called compounding.

Ex:

tur+pækedʒ, miθilä+dərjən etc.

Repetition:

Emphasis in Maithili is shown by repetition of words or phrases.

Ex:

ette ai dñ se kəfi rəfiə l tʃə ije dñbəi ləfi tʃəl u, dñbəi ləfi tʃəl u, təfi se nəfi

Here, dñbəi ləfi tʃəl u is repeated to emphasize on what the speaker wants,i.e, to go to Dubai.

Phonological Changes:

When the above processes are carried out, certain phonological processes also occur in tandem; such that the sounds of the morphemes being compounded, affixed, etc. change according to the phonological context in which they're found, in order to increase the ease of articulation.

This can be done by:

1. Voicing/Devoicing
2. Change in place of Articulation
3. Change in manner of Articulation

Eg:

Assimilation:

b^{hə}+gel= b^{hɔ}gel

(shwa goes to a back vowel as g is a velar consonant. hence vowel changes due to place of articulation of following consonant)

Dissimilation:

ləg+əl= la:gəl

(shwa changes to a low center vowel in order to create contrast for ease of articulation)

Insertion:

t + i = t̪i (ə added for ease of articulation)

Deletion:

kenəfi+ḁ= kenə̥ (deletion of /əfi/ due to presence of a low center vowel)

Types of Morphemes :

Maithili shows both free and bound morphemes (ra, t̪i, upə)

Free Morphemes:

A free morpheme is one that can stand alone in a word and still retain its meaning. It need not be attached to another morpheme.

Eg. *āk^hir*, *āhā*, *səb* etc. can stand alone and still impart their respective meaning

(after, 2.SG, all)

Bound Morphemes:

A bound morpheme is one that cannot stand alone in a word. It needs to be attached to another morpheme.

Eg. *rā*, *tʃi*, *upə* etc. cannot stand alone and instead impact the meaning of the morpheme they're attached to.

Nouns:

Nouns in Maithili are gendered.

Rules for pluralization of such nouns depend upon the Gender of the noun and the Politeness Level of the speech.

This can be done Morphologically or Lexigraphically

Morphologically:

Male nouns:

The most common transformation is the changing of a final *ā* to *e*.

Eg.

ləṛkā - *ləṛke*

bətʃā - *bətʃe*

There is usually no change if the noun does not end with *ā*

Eg.

bətək^h remains unchanged after pluralization and so does g^{hər}.

Female nouns:

The i sound can get converted to ī and be followed by a jā: sound.

Eg. ləṛki - ləṛkjā

tūli- tūlijā:

/~ en/ as in ſ~ a:k^h~ a: - fā:k^he: ~ n can also be used

Lexigraphically:

Words like səb are used to denote plurality.

Eg. aħħā səb = 2.PL, dərjəni;jə sħel səb = Multiple tourist spots

Morphological methods of pluralization are also used to increase the politeness level of speech.

Pronouns:

Person	Plurality	NOM	ACC	POSS
1 st	SG	həm	həmrā'	həmrā'/ həmär/əpən
	PL	həm/ həm səb	həmrā'/ həmrā' səb	həmrā'/ həmrā' səb/ həmär/ həmär səb/ əpən səb
2 nd	SG	ähā	ähā ke	ähā ke
	PL	ähā səb	ähā səb ke	ähā səb ke
3 rd	SG	o-(Male) i-(Female)	hīn onā	okrä - Male ikrä - Female hīnkä - Gender Neutral
	PL	i/ i səb	hīn/ hīn səb	hīnkä/ hīn səb kā/ i səb kā/ o səb kā

Auxiliary Verbs:

Auxiliary verbs in Maithili include:

əi:- AUX.PST

ijə - PRS.AUX

t̪e - AUX

gel-are

rəh - be

Counting:

NUMBER	CARDINAL	ORDINAL
0	ʃu:njə	-
1	e:k	pɛħəlaϊ
2	do/dui	dusrä
3	ti:n	ti:srä
4	tʃä:r	tʃɔ:tʰä:
5	pä:tʃ	pä:tʃvää
6	tʃʰe:	tʃʰətʰ ä
7	sä:t	sä:tʃä
8	ä:tʰ	ä:tʰvää
9	nɔ:	nɔ:vää
10	dɔ:s	dɔ:svää
100	sɔ:	sɔ:vää
1000	ħəzä:r	ħəzä:rvaϊ

Sometimes, suffixes like go/t^ho are appended to the cardinal forms of numbers (depending on which dialect you speak (t^ho for mine))

Ex.

e:kt ^h o - 1
duit ^h o - 2
ti:n ^h o - 3

Time telling:

Instead of ‘am’ or ‘pm’ being added to the time, words denoting the time of day are appended.

Ex. **bʱo:r/su.bəfi/bihān**-morning

do:pəhər - afternoon

ʃa:m/sən,d̥jaः - evening

rā:t - night

Time telling morphemes include:

Morpheme	Meaning
sä:t̥e:	Thirty minutes past
pɔ:.ne	Fifteen minutes to
d̥ā:i:	2:30
de:t̥	1:30
sə:wə	Fifteen minutes from
rā:t̥ ke d̥ā:i:	2:30 am
do:pəhər ke do bi:s	2:20 pm

Maithili is a fusional language, with more emphasis on it's agglutinative features.

Fusionality:

A fusional language is one in which affixes and markers are added to the root words to make a difference in the tone, gender, tense etc. of the morphemes.

We saw in the above examples how prefixes, suffixes and compounding is used for the same in Maithili

However, despite being fusional, Maithili shows significant agglutinative features.

Agglutinative features in Maithili:

Agglutinative languages are those where the meaning of a morpheme is tied heavily to its root, while the affixes and case markers simple supplement said meaning. Can also be seen in the unchanging semanticity of the root in the above examples.

Syntactic Analysis:

Maithili predominantly follows an SOV or Subject Object Verb word order.

SOV:

Eg:

onā k^hänä ni:k lägel näfi səb ke
o i: nūn ro.ti: prä.pt^hkə.rə kel a.pən səb kit^h tʃ^hod^h dəl k^hin
äfiā ke gi:^hke kijo nə tʃurə:b
äfiā ke əppən mäṭr^hb^humi: ke dərʃəni:jə st^həl səb se preme: nəfi: tʃ^hi:
ore nəhi nəhi et^he kəʃt nəhi kərūn äfiā səb
sohən äfiā ke inđrəb^həvən ke bäre me ɔr kit^h bʊdʒ^hələit^h ki?

Other word orders are:

SVO:

se dekhəl tʃäfiā ke

OSV:

tʃjie d^häre əb həm nikələ tʃæfiəb

VSO:

kəfiu: tʃi kefiən b^həgələi i: məndj^h?

The word order in Maithili is flexible.

It depends upon:

1. Place of Emphasis:

finkä kit̪m kəmit̪ment kore se pəhəle ni:k se soit̪vits̪ar lijə

Here, the emphasis is on the person being talked about (the speaker's wife) and how commitments shouldn't be made to her.

seho träi kae lijə t̪əh

Here, the focus is on the object (act of jumping in the pond) the speaker wants the listener to try.

2. Question formation:

kə.hu: t̪əh ke.hien b̪hə.gə.ləi i: mən.d̪ir ?

The word order in questions change due to emphasis on different parts of the sentence, depending upon the expected answer. Here, as the speaker expects the listener to answer the question (say), the Verb comes first to signal the same.

If the question was asking about a place, kāf̪:ān (where) would come first to signal that the speaker wants the answer to be in the form of a place

In aħā ke ind̪rəb̪həvən ke bāre me or kit̪m budžələit̪m ki?

the emphasis is on 2.SG, because he's being asked if he knows anything about the IndraBhavan or not.

Final AUX

Maithili uses AUX at the end of a sentence

Ex:

nəħi sər həmrä t̪əh bəs jāħi budžələit̪m i: ind̪rəb̪həvən t̪mē

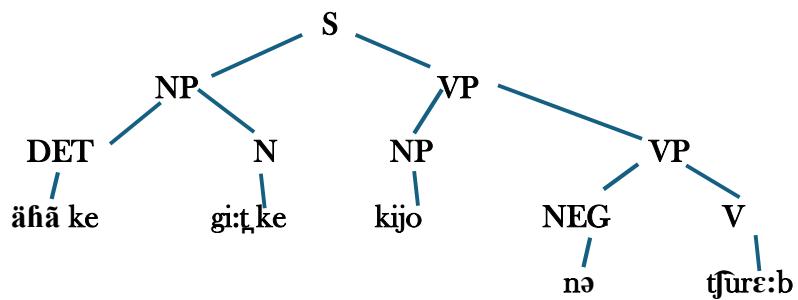
budžəlije t̪əh i: ind̪rəb̪həvən t̪mē əb t̪əlu nä ε:it̪ə sə

are g̪o:ʃ bābu: āħā i: g̪o:ʃ bābu: t̪mē:t̪sŋi:t̪ake t̪mē:t̪

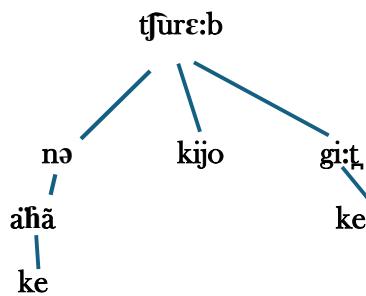
Syntax Trees:

äħā ke gi:t,ke kijo nə tħurε:b

Constituency Tree:

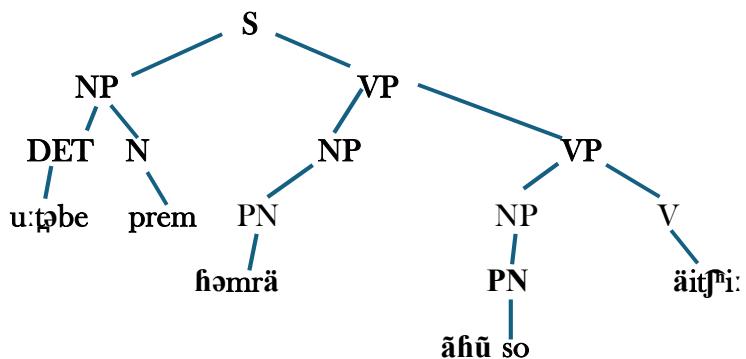

Dependency Tree:

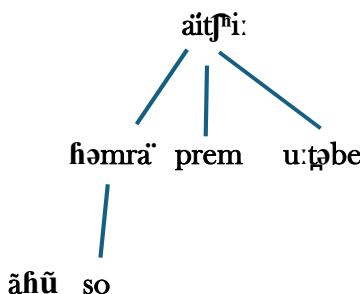

fi̠emrää áhū so u:t̪be prem äitʃi:

Constituency Tree:

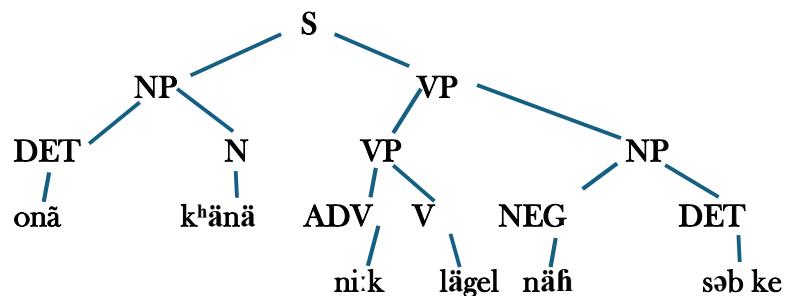

Dependency Tree:

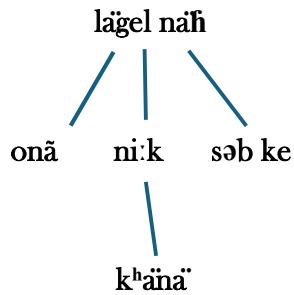

onā kʰänä ni:k lägel näf səb ke

Constituency Tree:

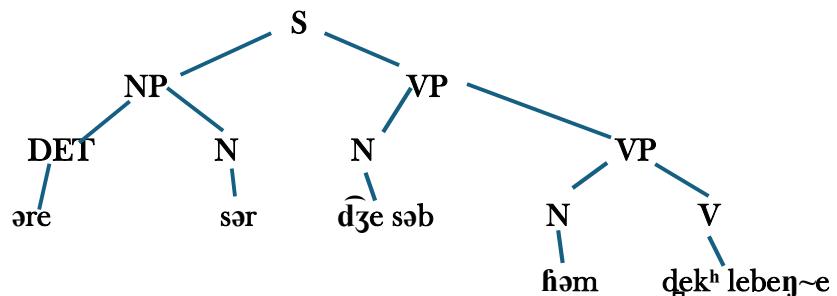

Dependency Tree:

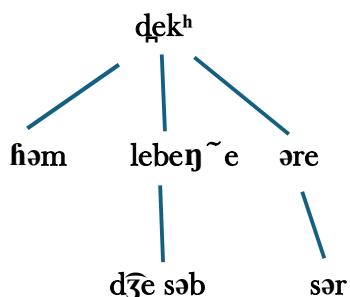

əre sər dʒe səb fiəm dəkʰ lebenj~e

Constituency Tree:

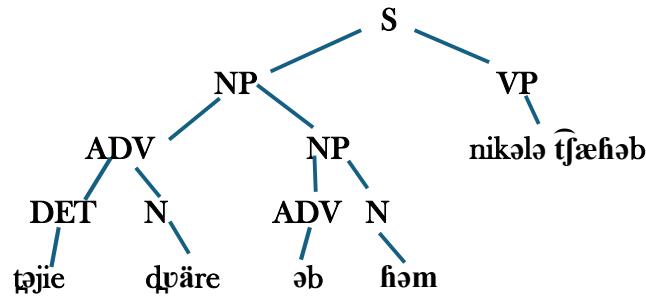

Dependency Tree:

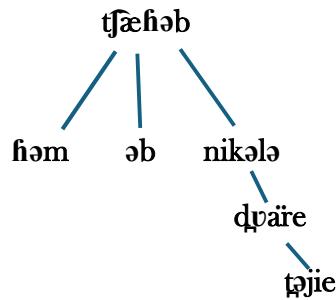

t̪j̪ie d̪v̪äre əb fi̪em nik̪el̪ə t̪ʃæf̪əb

Constituency Tree:

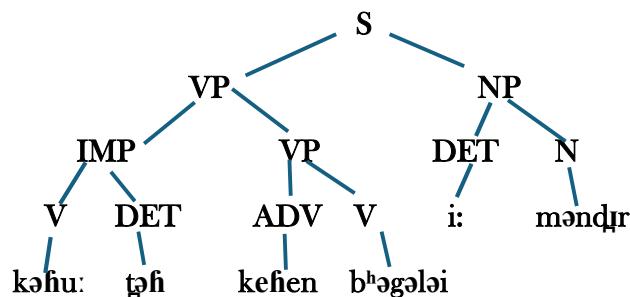

Dependency Tree:

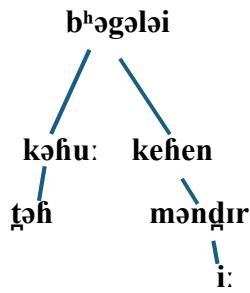

kəhu: t̪ʃi kefen b̪əgələi i: məndır?

Constituency Tree:

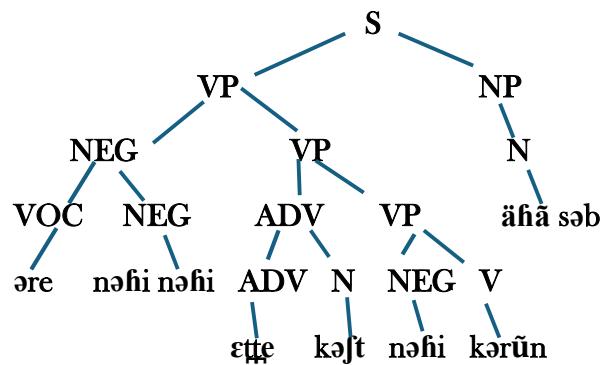

Dependency Tree:

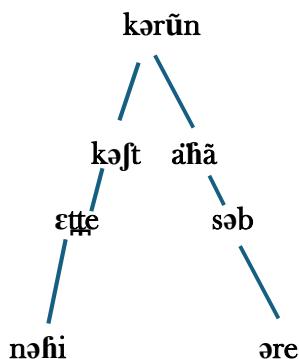

əre nəfi nəfi ette kəft nəfi kərūn ähā səb

Constituency Tree:

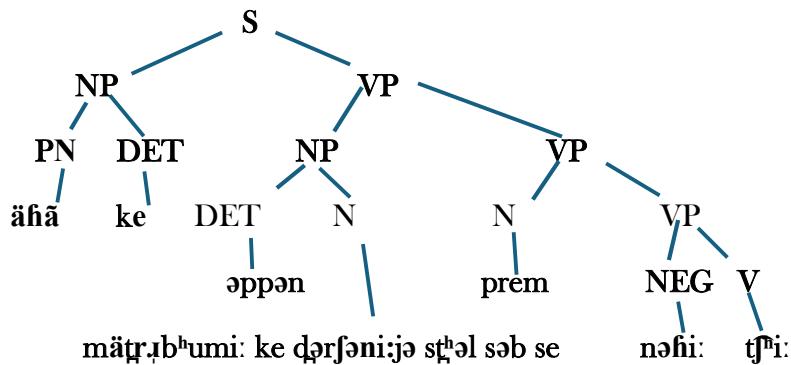

Dependency Tree:

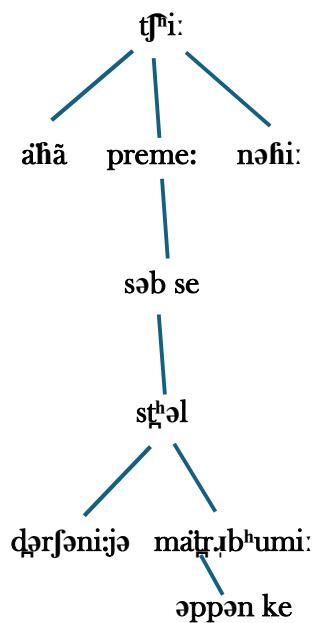

äħā ke əppən mäjt̪.ib̪umi: ke dərʃəni:jə st̪ħel səb se preme: nəħi: tħi:

Constituency Tree:

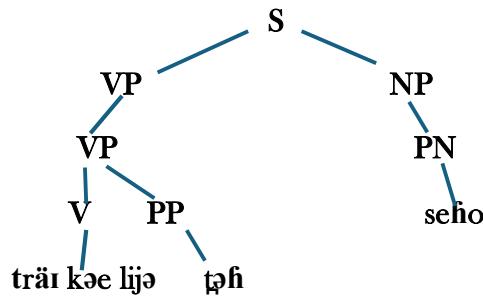

Dependency Tree:

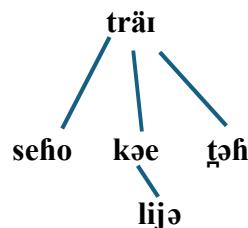

seho träi kæe lijə tʃəh

Constituency Tree:

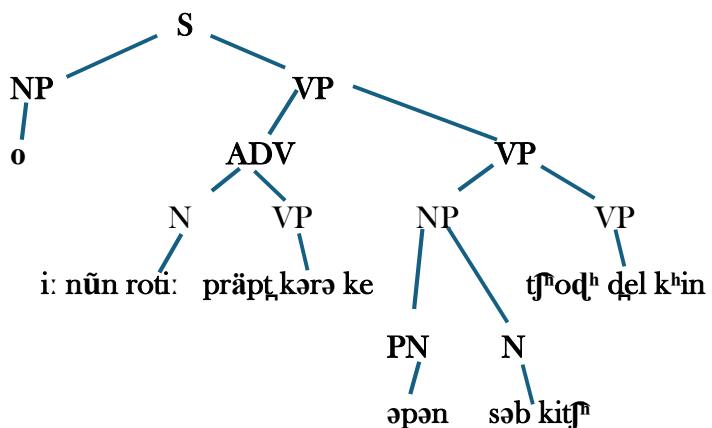

Dependency Tree:

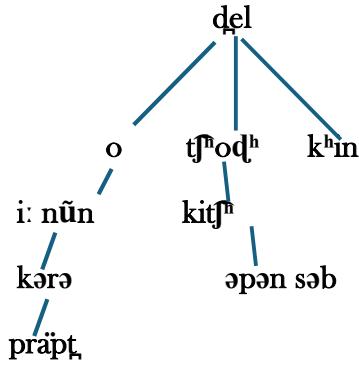

o i: nün roti: präpt kərə kel əpən səb kitʃn tʃnoqʰ dəl kʰin

Constituency Tree:

Dependency Tree:

Though a constituency tree can be determined from a dependency tree, one will need extra information about the categorization of morphemes, such as NP, VP, DET etc. to define it clearly.

On the other hand, it's much easier to determine a dependency tree from a constituency tree as one already knows the categorization (NP, VP, DET etc.) of the phrases and morphemes.

As we saw earlier, Maithili does not have a fixed word order, though the SOV order is preferred. To maintain this flexibility, **Dependency Trees** are better suited for Maithili as they help build a hierarchical structure between the morphemes, whilst maintaining the flexibility of the language.

Speech processing

a). Tools available online for Maithili are:

1. Maithili Text to Speech: <https://yourvoic.com/blogs/generator/maithili-text-to-speech-india>
2. Text-to-Speech synthesizer in nine Indian language by IISc SYSPIN
3. Anulekhika (Maithili ASR Tool)
4. Maithili Raw Speech Corpus by Central Institute of Indian Languages (LDC-IL)

The problem with these is that though there are multiple tools online for processing Maithili, the ones that give the most accurate results are usually (not always) behind paywalls. This means that a NATIVE Maithili speaker won't be able to avail the benefits that an English speaker can enjoy for free. The first part of sub-section b proves this point.

b). The audios were transcribed using automatic speech recognition software
anuvaad.bhashini.gov.in

When a free online software was used to transcribe the audio, the results were lackluster.

Person 1 (Manaswi):

हे फेर देख लियौ बेसी न बाजू दुबई ले जाय के नाम पर दरभङ्गा आयल कि जे मिथिला दर्शन करएल खूब मुझ कि हमार ई दूध खूस बोले है मिथिला मारी इतने दिन स रह रहै छी दुबई लय चलू दुबई लय चलू तहसे नहि स्त प्लान प्रोग्राम बनाक दरभङ्गा एयलू योह की रखू छी दर्भा इ लोको छै की

Person 2 (Yashaswi):

हे फेर बेसी ना बाजू दुबई ले जाय के नाम पर दरभंगा एयलू कि जे मिथिला दर्शन कर बोले हे मिथिला मैथिली इतने दिन से कह रहै छी दुबई लए जलू दुबई लए जलू

The ACTUAL sentences are:

हेइ फिर देख लियऊ बेसी नै बाजू । दुबै ल जाए क नाम पर दरभंगा अए लु, किजे मिथिला दर्सन करएएबा
खूब बुझौची हमार के ई झूठ फूस बोलेहे मिथिला मैथिली ।

इतै दिन स कहे रहिल्छी दुबै लह चलु, दुबै लह चलु, तह से नही । सप्ता प्लान प्रोग्राम बना कर दरभंगा
अयैलु । योही की राखेल्छी दरभंगा? ईन्द्रलोक छैइ की?

हाँ अऊ हय ईन्द्रभवन । देखियो दरभंगा मे ईन्द्रभवन । चलू तह सोहन ईन्द्रभवन चलू तह ।

The software only transcribed the 1st part of both the audio files, instead of all of the sentences.
Moreover, the transcription was incorrect as well.

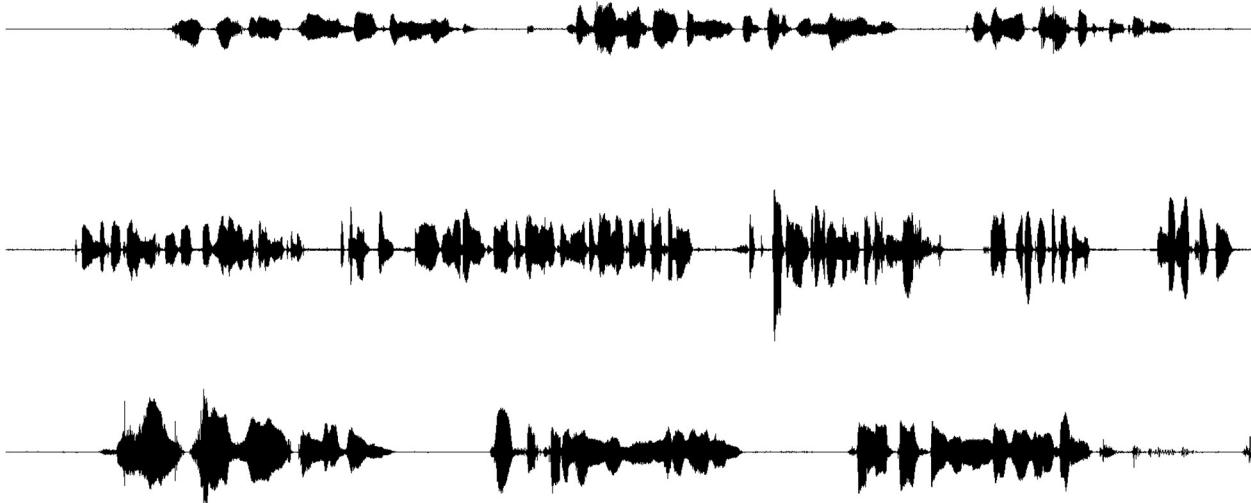
Hence, there's a lack of resources that are both **free and reliable**, which can be used to analyze
Maithili, leading to the erasure of viewpoints and opinions of Maithili speakers within data sets
present on the internet.

If we do not have a capable software to analyze the language, non-native speakers will never be able
to achieve an **UN-BIASED** view of incidents that occur in Mithila and are reported upon in
Maithili.

This can lead to the suppression of ideas and opinions of native Maithili speakers who are unable
to express their opinion fluently in any other language.

Waveforms:

Person 1 (Manaswi):

Person 2 (Yashaswi):

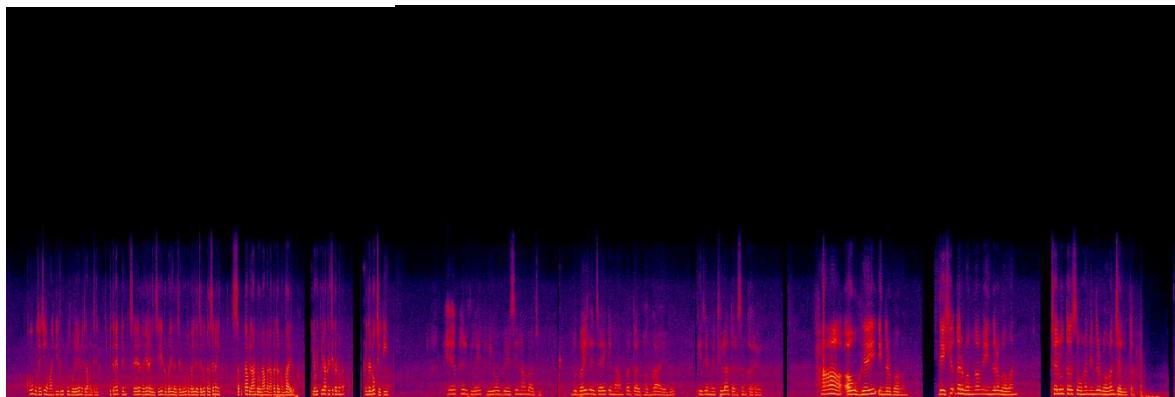

The **waveform** of an audio file is a **visual representation** of how a sound signal changes over time.

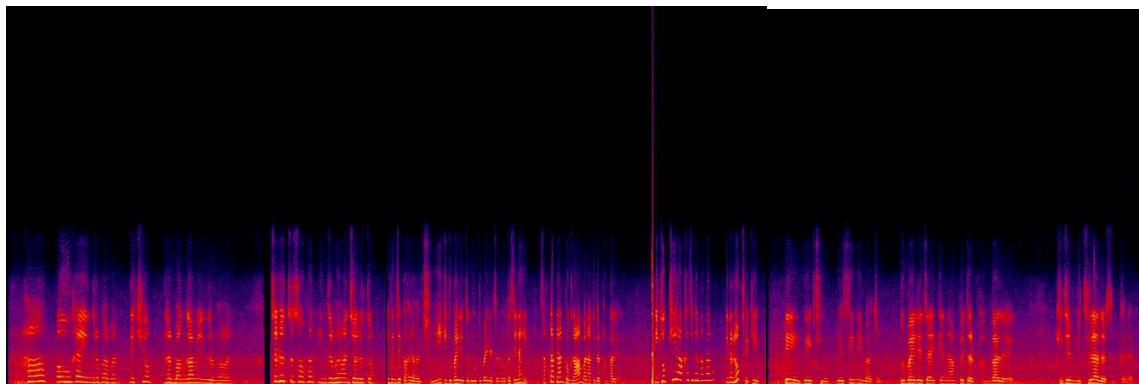
The **x-axis** represents **Time** while the **y axis** is the **Amplitude**. The above waveform show peaks for each different syllable, and also represent the differences in the way two people speak the same sentences in Maithili.

Spectrograms:

Person 1 (Manaswi):

Person 2 (Yashaswi):

A spectrogram is a visual representation of sound, demonstrating how its frequency changes over time.

While a **waveform** shows amplitude vs. time, a **spectrogram** shows **frequency vs. time**, with **amplitude** being represented by color or brightness.

The **x-axis** represents **Time** while the **y-axis** is the **Frequency**; and the brightness of the colour is the **Amplitude**. The above spectrograms represent the differences in the way two people speak the same sentences in Maithili.

Differences seen in speech:

Though both Person 1 and 2 are Female, having similar ages (21 and 18 respectively); the second audio has a higher amplitude as compared to the first, as can be seen by the brighter spectrogram for Person 2.

There are differences in the speech patterns of the two due to:

1. Length and shape of vocal tract
2. Amplitude of voice due to Articulator control
3. Speech planning and word-retrieval abilities of the two

Despite this, the syllabic breaks occur at almost the same places in both waveforms, which means that both the speakers have the knowledge of where to pause or break in between phones, inorder to form each syllable.

Audio Link:

<https://drive.google.com/file/d/1E5Y-Ix86Y2rWyAyiqM-KhtqwJ3ngWfEG/view?usp=sharing>

